

Afghanistan

Säkerhetsläget, potentiellt utsatta personkategorier, situationen för kvinnor, barn, hazarer samt internflykt

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör svaret inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Temarapport: Afghanistan - Säkerhetsläget, potentiellt utsatta personkategorier, situationen för kvinnor, barn, hazarer samt internflykt

2016-09-29, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2016

Omslagsbild: Openclipart

Innehåll

1. English summary.....	4
2. Inledning/avgränsning.....	5
3. Säkerhetsläget	5
3.1. Generellt om säkerhetsläget	5
3.1.1. Omstridda områden, territoriell kontroll.....	6
3.1.2. Civila offer och säkerhetsincidenter i regionerna	9
3.1.3. Konfliktintensitet och direkt påverkan på civilbefolkningen i olika provinser.....	9
4. Primära, generella måltavlor för talibanrörelsen och möjligheten till internflykt.....	11
5. Exempel på potentiellt utsatta civilpersoner utifrån riktade angrepp under 2015-16	12
5.1. Bestraffningar inom parallella rättsstrukturer	14
6. Situationen för kvinnor, barn och hazarer.....	14
6.1. Kvinnor.....	14
6.1.1. Bestraffningar av kvinnor inom parallella rättsstrukturer.....	16
6.2. Barn	16
6.2.1. Rekrytering till väpnade grupper	17
6.2.2. Utsatthet för sexuellt våld	17
6.3. Hazarers situation	17
6.3.1. Lifos kommentar	19
7. Internflyktingar	19
8. Lifos analys och framåtblick.....	20
Källförteckning	23

1. English summary

The conflict in Afghanistan continues to claim an increasing number of civilian casualties, and internal displacement saw a record high at the end of 2015. The Taliban, although fractured by an internal power struggle, are stronger and more numerous than in previous years. Thus, they are more capable of pursuing conventional warfare than before. An increasing focus on ground engagements means that this tactic is now the leading cause of civilian casualties. The Taliban continued to target civilians whom they perceive as enemies, such as individuals affiliated with the Afghan government or the international troops.

The conflict has continued to spread in geographic scope and today affects almost all provinces to some extent, although the conflict intensity varies in different parts of the country.

Women and children are affected by the conflict in a range of ways. The conflict claims women and children casualties and limits their fundamental human rights. There have been concerns that the Hazaras may have increasingly been targeted by insurgency groups due to sectarian motives, but there is so far no evidence of sectarianism gaining a foothold in Afghanistan. The Taliban of today do not have a sectarian agenda, and the influence of the Islamic state (IS) is so far limited in the country. Preconditions for the IS to successfully establish and spread in Afghanistan also appear to be lacking.

2. Inledning/avgränsning

Rapporten ger en lägesbild och analys av situationen i Afghanistan.

Rapporten avgränsas till att avhandla aktuella mönster avseende säkerhetsläget; exempel på vissa potentiellt utsatta personkategorier; läget för kvinnor, barn och hazarer; samt situationen för internflyktingar. För information avseende landets rätts- och säkerhetssektor, övriga minoriteter, etc. hänvisas till Lifos Landanalys för Afghanistan av den 23 april 2015.¹

3. Säkerhetsläget

3.1. Generellt om säkerhetsläget

Drygt ett och ett halvt år har nu gått sedan ISAF:s mandat upphörde och afghanska säkerhetsstyrkor övertog det fulla ansvaret för landets säkerhet. Kvar på afghansk mark finns dock fortsatt den mindre NATO-ledda missionen *Resolute Support* i en icke stridande roll, vilken upprättats med huvudsakligt syfte att utbilda och stödja inhemska säkerhetsstyrkor och säkerhetsinstitutioner. Det internationella trupptillbakadragandet har åtföljts av en negativ säkerhetsutveckling i landet.² Enligt FN-missionen UNAMA så var antalet civila offer för konflikten 2015 högre än något tidigare år sedan organisationen systematiskt började dokumentera och publicera dessa siffror 2009.³

Den negativa säkerhetstrenden består och även under de första sex månaderna av 2016 skedde en ökning av antalet civila offer jämfört med samma period 2015. UNAMA registrerade totalt 5 166 civila offer (dödade och sårade) under första halvåret 2016, vilket innebar en ökning på 4 %⁴ jämfört med samma period 2015.⁵

Det internationella trupptillbakadragandet har medfört ett förändrat konfliktmönster då väpnade motståndsgrepp i landet, vars främsta aktör

¹ Lifos - Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, (Lifos), *Landanalys Afghanistan*, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=35719> (hämtad 2016-09-27)

² Lifos, *Afghanistan – Läges-och scenarioanalys*, 2016-02-03, version 1.0, s. 6, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36754> (hämtad 2016-09-27)

³ United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *Afghanistan: Annual report 2015, protection of civilians in armed conflict*, februari 2016, s. 1, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/poc_annual_report_2015_final_14_feb_2016.pdf (hämtad 2016-09-27)

⁴ Antalet dödsoffer sjönk med 1 % medan antalet skadade ökade med 6 %.

⁵ United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *Afghanistan: Midyear report 2016, protection of civilians in armed conflict*, juli 2016, s. 1, http://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_in_armed_conflict_midyear_report_2016_final.pdf (hämtad 2016-09-27)

utgörs av talibanrörelsen, har övergått alltmer från att bedriva traditionell gerillakrigföring till konventionell krigföring med utökade markstrider i syfte att vinna territorium.⁶ Dessa markstrider utgör liksom tidigare, den stridstaktik som orsakar flest civila offer.⁷ Under de fyra första månaderna 2016 så ökade antalet väpnade sammandrabbningar mellan konfliktparterna med 14 % jämfört med samma period 2015. Trots ökning i antalet väpnade sammandrabbningar så minskade det totala antalet registrerade säkerhetsincidenter med 3 % under perioden 16 februari och 19 maj 2016 (jämfört med samma period 2015). Minskningen berodde främst på en reducering av incidenter som involverade IED:er (Improvised Explosive Device).⁸

Att konfliktintensiteten har ökat är märkbart inte enbart genom det ökande antalet civila offer, utan även genom ett allt större antal offer bland konfliktens parter. Under perioden januari-oktober 2015 så dödades eller skadades cirka 12 000 personer inom de afghanska säkerhetsstyrkorna. Antalet offer på det väpnade motståndets sida är dock okänt.⁹ Enligt uppskattningar i Global Peace Index (GPI) så har den totala årssiffran för konfliktrelaterade dödsoffer i Afghanistan ökat med 427 % de senaste åtta åren, från 4 210 (GPI 2008) till 22 170 (GPI 2016).¹⁰

3.1.1. Omstridda områden, territoriell kontroll

De säkerhetsmässiga utmaningarna under 2015 i Afghanistan, då bland annat en provinshuvudstad (Kunduz) föll i talibanrörelsens händer för första gången sedan 2001, har medfört att man slagit ned på takten för det internationella trupptillbakadragandet.¹¹ USA har också på grund av denna utveckling utvidgat mandatet för sina kvarvarande styrkor så att de idag har större möjlighet att stödja de afghanska säkerhetsstyrkorna om insatsen till exempel har en ”strategisk effekt” för utfallet på slagfältet.¹²

⁶ Landinfo, Norge, *Temanotat: Afghanistan: Generell sikkerhet og veisikkerhet*, 2015-11-20, s. 5, <http://lifosintern.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36269>, (hämtad 2016-09-27)

⁷ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 2.

⁸ United Nations Secretary-General, (UNSG), *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 2016-06-10, s. 4, A/70/924 –S/2016/532, <https://unama.unmissions.org/sites/default/files/n1616020.pdf>, (hämtad 2016-09-27)

⁹ Afghanistan Analysts Network, *The Bloodiest Year Yet: UN reports on civilian casualties in 2015*, 2016-02-14, s. 4, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-bloodiest-year-yet-un-reports-on-civilian-casualties-in-2015/>, (hämtad 2016-09-27)

¹⁰ Institute for Economics & Peace (IEP), *Global Peace Index 2016*, s. 30f, http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/06/GPI-2016-Report_2.pdf, (hämtad 2016-09-17)

¹¹ Lifos, *Afghanistan – Läges-och scenarioanalys*, s. 6.

¹² Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, (SIGAR), *Report to the United States Congress*, 2016-07-30, s. 82, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2016-07-30qr.pdf>, (hämtad 2016-09-27)

Under 2015 lyckades talibanrörelsen och andra väpnade oppositionsgrupper ta kontroll över fler¹³ distriktcentra än något tidigare år. Man lyckades också hålla dem under längre tid.¹⁴ Under 2016 års våroffensiv, vilken går under namnet ”operation Omari”, har talibanrörelsen fortsatt haft fokus på att inta distriktcentra.¹⁵ Enligt de amerikanska styrkorna, USFOR-A, förlorade den afghanska regeringen kontrollen över ytterligare cirka 5 % av landets distrikt under perioden 29 januari till 28 maj 2016. (från 70,5 % till 65,6 %). USFOR-A menar dock att den väpnade oppositionens utökade territoriella kontroll beror på att de afghanska styrkorna fokuserar på högprioriterade, strategiska områden, vilket bland annat innebär omplacering av trupper från lågprioriterade områden till dessa högprioritetsområden.¹⁶

Den 28 juni 2016 rapporterades att inrikesministeriet uttalat att fler än 50 av Afghanistans cirka 400 distrikt står under allvarliga säkerhetshot och att nio av dem ligger bortom den afghanska regeringens kontroll. Dessa nio distrikt angavs vara Nawzad, Disho, Baghran och Musa Qala i Helmand; Warduj och Yumgan i Badakhshan; Kohistanat i Sari Pul; Nawa i Ghazni och Khak Afghan i Zabul.¹⁷

Att avgöra vilken konfliktpart som innehar kontrollen över ett visst distrikt vid en given tidpunkt kan dock vara svårt. Olika bedömare kan dra olika slutsatser beroende på vilka parametrar man tar hänsyn till och följaktligen skiljer sig ofta bedömningarna åt. Generellt gäller dock avseende den territoriella kontrollen i landet att den afghanska regeringen är i kontroll av urbana områden så som Kabul och landets provinshuvudstäder. De har också kontroll över de flesta av landets distriktcentra.¹⁸ Men här fluktuerar situationen och kontrollen över vissa distriktcentra kan vara mycket snabbt föränderlig. I april i år bedömde en internationell organisation att talibanrörelsen kontrollerade cirka 10-15 distrikt över hela landet. Man menade dock att den vanligaste situationen är att distrikten är omstridda och att man har en situation där regeringen kontrollerar själva distriktcentret medan talibanrörelsen kontrollerar landsbygden runt omkring.¹⁹ I vissa fall, som exempelvis i Sherzad-distriktet i Nangarhar, kontrollerar den afghanska regeringen i princip endast distriktscentrats administrationsbyggnader medan talibanrörelsen kontrollerar allt annat territorium runt om.²⁰

¹³ 24 distriktcentra intogs under 2015 jämfört med fyra under 2014. Vid 2015 års utgång höll dock talibanrörelsen endast kvar fyra av dessa distrikt under sin kontroll. (UNAMA *Annual report 2015*, s. 7)

¹⁴ UNAMA, *Annual report 2015*, s 6.

¹⁵ SIGAR, s.84.

¹⁶ Ibid, s. 86.

¹⁷ TOLONews, *Over 50 Districts Face Security Threats, MoI admits*, 2016-06-28, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26011-over-50-districts-face-severe-security-threats-moi-admits> (hämtad 2016-09-27)

¹⁸ Landinfo. Norge. *Temanotat. Afghanistan: Taliban – organisasjon, kommunikasjon og sanksjoner* (del 1), 2016-06-16, s.25, http://www.landinfo.no/asset/3367/1/3367_1.pdf, (hämtad 2016-09-27)

¹⁹ Internationell organisation A, samtal i Kabul, april 2016.

²⁰ Lokal journalist A, samtal i Kabul, april 2016.

Under augusti 2016 har talibanrörelsen fört intensiva offensiver på flera fronter i landet och bland annat gjort framstötter mot provinshuvudstäderna i Kunduz och Uruzgan samt runt omkring provinshuvudstaden Lashkar Gah i Helmand. Talibanrörelsen har också under augusti månad lyckats inta distriktcenter i exempelvis Kunduz, Takhar, Baghlan samt Paktia.²¹

Islamiska staten i Afghanistan, IS-KP (Khorasan provinsen)²², utgör fortsatt en marginell del av det väpnade motståndet i landet. IS lyckades under 2015 göra framsteg och vinna mark i ett antal distrikt i den östliga Nangarharprovinsen, exempelvis i Achin som har varit deras starkaste fäste, samt i distriktet Kot och Debhala. IS har dock under 2016 förlorat mark efter att ha blivit hårt tillbakapressade av både afghanska säkerhetsstyrkor och av talibanrörelsen.²³ Färska rapporter gör dock gällande att IS återigen lyckats ta kontroll i vissa av Nangarharprovinsens distrikt. De ska ha återvänt till vissa distrikt efter att regeringsstyrkorna avslutat sina rensningsoperationer där och förflyttat sig till andra delar av provinsen.²⁴

Även om IS, eller grupper som hävdar IS-tillhörighet, även finns på andra platser i landet, så bedöms rörelsen i nuläget sakna förutsättningar för att på allvar växa och sprida sig i Afghanistan. IS bedöms till exempel sakna det stöd i lokalbefolkningen som talibanrörelsen åtnjuter och de bekämpas därtill av talibanrörelsen som inte accepterar dem som en del av det väpnade motståndet mot den afghanska regeringen.²⁵

IS har tidigare ofta tagit på sig ansvaret för olika attentat som skett både i och utanför Nangarhar, dock ofta inte med någon större trovärdighet.²⁶ UNAMA har dock under året tillskrivit IS ansvaret för en komplex attack mot Pakistans konsulat i Jalalabad, Nangarhar, vilken utfördes i januari 2016.²⁷

Vidare så har IS, med större trovärdighet, tagit på sig det stora attentat som riktades mot civila hazardemonstranter i Kabul den 23 juli 2016 då ett 80-tal personer dödades och över 250 skadades.²⁸

²¹ Institute for the Study of War (ISW), *Afghanistan Partial Threat Assessment: August 28, 2016*, <http://www.understandingwar.org/background/afghanistan-partial-threat-assessment-august-28-2016> (hämtad 2016-09-27)

²² Khorasan utgör en historisk region bland annat omfattande områden i Afghanistan och Iran.

²³ Internationell organisation A, samtal i Kabul, april 2016.

²⁴ TOLONews, *Parts Of Nangarhar Fall To Daesh Once Again*, 2016-09-16, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27281-parts-of-nangarhar-fall-to-daesh-once-again-residents>, (hämtad 2016-09-27)

²⁵ Internationell organisation A och Nationell tankesmedja, samtal i Kabul, april 2016.

²⁶ Internationell organisation A, samtal i Kabul, april 2016.

²⁷ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 72.

²⁸ SVT nyheter, *Många döda efter explosion i Kabul*, 2016-07-23, <http://www.svt.se/nyheter/utrikes/flera-doda-efter-explosion-i-kabul>, (hämtad 2016-09-27)

3.1.2. Civila offer och säkerhetsincidenter i regionerna

Under 2015 koncentrerades ökningen av civila offer till två regioner²⁹: den nordöstra och den centrala. Trots trenden under året med en ökning av riktade angrepp mot civila samt en ökning av antalet civila offer till följd av flygbombningar över hela landet så minskade dock det totala antalet civila offer i övriga regioner under 2015. Exempelvis minskade antalet civila offer i den södra regionen med 6 % under 2015, men södern utgjorde trots detta fortsatt den region som drabbas av flest civila offer jämfört med andra regioner i landet. I den nordöstra regionen fördubblades antalet civila offer 2015 jämfört med året innan till följd av stridigheter i och kring provinshuvudstaden Kunduz.³⁰

Beträffande antalet civila offer så registrerade UNAMA under första halvåret 2016 högst antal offer i de södra, centrala och östra regionerna i landet. Markstrider mellan konfliktparterna i och runt befolkningscenter i provinserna Uruzgan, Helmand, Baghlan och Kunduz orsakade där extrem skada för civilbefolkningen i form av döda och sårade, intern fördrivning, egendomsförstörelse och hindrad tillgång till samhällelig service.³¹

De södra, sydöstra och östra regionerna var under perioden 20 maj och 15 augusti 2016 fortsatt de regioner där majoriteten av det totala antalet säkerhetsincidenter inträffade (68,1 %).³²

3.1.3. Konfliktintensitet och direkt påverkan på civilbefolkningen i olika provinser

Civilbefolkningen har drabbats i allt högre grad av konflikten på senare år bland annat genom att antalet väpnade sammandrabbningar och markstrider i befolkningstäta områden ökat. Konflikten skördar dock fler civila offer i vissa mer konfliktintensiva provinser och distrikt. UNAMA, som är den organisation som systematiskt dokumenterar civila offer för konflikten, publicerar inte siffror som anger antalet offer nedbrutet på provinsnivå, och sådan samlad information finns inte heller tillgänglig för Lifos genom andra källor. UNAMA:s siffror är istället endast nedbrutna på åtta geografiska

²⁹ UNAMA publicerar inte siffror nedbrutet på provinsnivå utan på regionnivå där man delar in landet i åtta regioner:

Centrala (Kabul, Parwan, Logar, Kapisa, Wardak, Panjshir),
Centrala höglandsområdet (Bamyan, Daikundi),
Östra (Nangarhar, Kunar, Nuristan, Laghman),
Nordöstra (Kunduz, Baghlan, Takhar, Badakhshan),
Norra (Faryab, Jawzjan, Balkh, Samangan, Sari Pul),
Sydöstra (Ghazni, Paktika, Paktya, Khost),
Södra (Nimroz, Helmand, Kandahar, Uruzgan och Zabul),
Västra regionen (Farah, Herat, Badghis, Ghor)

³⁰ UNAMA, *Annual report 2015*, s. 8.

³¹ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 11 och 6.

³² United Nations Secretary-General, (UNSG), *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 2016-09-07, A/70/1033 –S/2016/768, s. 5, <https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg-report-7sept2016.pdf>, (hämtad 2016-09-27)

regioner (se fotnot 29). Ett komplement för bedömningen av läget i olika provinser utgörs dock exempelvis av EASO:s säkerhetsrapport där man jämför ett antal andra säkerhetsfaktorer nedbrutet på provins- och distriktnivå, vilket kan tjäna som en indikation på konfliktintensiteten även om antalet civila offer inte inkluderas. Det framgår av EASO:s säkerhetsrapport från januari 2016 att ingen provins i landet är helt förskonad från säkerhetsincidenter. I den provins som brukar framhållas som den lugnaste i landet, Panjshir³³, dokumenterades enligt EASO fyra väpnade sammandrabbningar samt en IED-explosion under perioden januari till augusti 2015. En annan källa som EASO konsulterat menade dock att Panjshir inte drabbats av någon konfliktrelaterad incident sedan maj 2014.³⁴ Lifos har inte kunnat finna någon information om att konflikten skulle ha skördat civila offer i Panjshir under 2016, och detta torde provinsen, enligt Lifos bedömning, i så fall vara ensam om.

Under utredningsresa till Kabul i april 2016 så nämndes bredvid Panjshir, även provinserna Bamyán och Daikundi som exempel på relativt sett säkrare provinser.³⁵ Även i dessa provinser skördas dock civila offer. Under 2015 var den totala årssiffran civila offer i regionen Central Highlands (Bamyán och Daikundi) 58.³⁶ Under första halvan av 2016 var siffran 8.³⁷

Urbana områden var fortsatt de mest utsatta områdena gällande självmords- och komplexa attacker. Under första hälften av 2016 så var Kabul den stad som i synnerhet drabbades av sådana attacker och 619 civila offer skördades där till följd av denna stridstaktik. Exempelvis resulterade den enskilda komplexa attack som utfördes i centrala Kabul den 19 april 2016 mot ett regeringsmål i hela 393 civila offer.³⁸ Primära mål i Kabul är i huvudsak högprofilerade internationella institutioner, både civila och militära liksom afghanska myndigheter och säkerhetsstyrkor.³⁹ I UNAMA:s årsrapport för 2015 angavs de mest utsatta städerna i detta hänseende vara Kabul; Lashkar Gah i Helmandprovinsen samt Jalalabad i Nangarharprovinsen.⁴⁰ Herat har beskrivits som en av de lugnaste provinshuvudstäderna i landet även om det finns motståndselement i staden som är kapabla till att genomföra angrepp. Angreppen som sker är dock ofta småskaliga attacker i stadens utkanter och kan exempelvis utgöras av enskilda skjutningar mot polismän. Kriminalitet utgör dock ett problem och kidnappningar förekommer. Även Mazar-e-Sharif i provinsen Balkh utgör ett exempel på en provinshuvudstad som beskrivs som relativt lugn och stabil. Det finns dock osäkra distrikt i provinsen där motståndselement verkar, som exempelvis distriktet Chintal

³³ FN-organisation B och Diplomatkälla, samtal i Kabul 2016.

³⁴ , *Country of Origin Information Report, Afghanistan Security Situation*, januari 2016, s. 47, <http://www.refworld.org/docid/56a1f8904.html> (hämtad 2016-09-27)

³⁵ FN-organisation B och Diplomatkälla, samtal i Kabul 2016.

³⁶ UNAMA, *Annual report 2015*, s. 8.

³⁷ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 11.

³⁸ Ibid, s. 53.

³⁹ Landinfo. Norge. Temanotat. *Afghanistan: Generell sikkerhet og veisikkerhet*, s. 14.

⁴⁰ UNAMA, *Annual report 2015*, s 42.

och Chahar Bolak.⁴¹ Herat city och Mazar-e-Sharif är de städer som har haft lägst antal civila offer över tid (perioden 2009-2015).⁴²

4. Primära, generella måltavlor för talibanrörelsen och möjligheten till internflykt

Talibanrörelsens huvudmålsättning är att avsätta den nuvarande regeringen i Kabul och att upprätta ett självständigt, shariastyrt emirat. Nuvarande regering under ledning av president Ashraf Ghani ses som en marionettregering för utländska intressen, och talibanrörelsen identifierar således regeringsanknutna personer som huvudmål i sin motståndskamp. Afghanska säkerhetsstyrkor, internationella styrkor, liksom politiker, statligt anställda och andra som anses eller misstänks för att samarbeta med regeringen, samt utländska styrkor hör till de primära måltavlorna för talibanrörelsen.⁴³

Generellt sett löper ofta högprofilerade regeringsanknutna personer en risk att angripas av talibanrörelsen eller andra väpnade motståndsgrepp i alla delar av Afghanistan. För personer med låg profil finns en risk att angripas i områden där den väpnade oppositionen har större inflytande medan risken för dem ofta minskar i exempelvis de större städerna där regeringskontrollen är mer robust, tex i Kabul, Herat och Mazar. Det finns dock individuella omständigheter som kan innebära avvikelser från detta generella mönster. Se EASO:s rapport *Insurgent strategies – intimidation and targeted violence against Afghans*, för mer ingående resonemang om de olika riskerna för olika personkategorier med koppling till den afghanska regeringen samt de utländska styrkorna.⁴⁴

Lågprofilerade personer har generellt sett ofta en möjlighet att undkomma hot om man flyr från sitt distrikt eller sin provins till någon av de större städerna, men det finns undantag och i vissa fall kan personen ha hamnat i sådan onåd hos talibanrörelsen att hotet kvarstår även efter flykten.⁴⁵

I ett land med svaga statstrukturer blir betydelsen av sociala nätverk särskilt viktig. Utan stöd från ett socialt nätverk är det svårt för en person att etablera sig och skaffa arbete.⁴⁶ Personer som flyr eller flyttar inom

⁴¹ Landinfo. Norge, *Temanotat. Afghanistan: Generell sikkerhet og veisikkerhet*, s. 15; Internationell organisation A, samtal i Kabul, april 2016.

⁴² European Union: European Asylum Support Office, (EASO), *Country of Origin Information Report, Afghanistan Security Situation*, januari 2016, s. 30, <http://www.refworld.org/docid/56a1f8904.html> (hämtad 2016-09-27)

⁴³ Landinfo. Norge, *Temanotat. Afghanistan: Taliban – organisasjon, kommunikasjon og sanksjoner* (del 1), s. 11.

⁴⁴ EASO, *Country of Origin Information report, Afghanistan - Insurgent strategies – intimidation and targeted violence against Afghans*, december 2012, s. 19, https://www.ecoi.net/file_upload/90_1354794367_easo-2012-12-afghanistan-insurgents.pdf (hämtad 2016-09-27)

⁴⁵ FN-organisation B samt Lokal journalist B, samtal i Kabul, april 2016.

⁴⁶ Internationell organisation D, samtal i Kabul, april 2016.

Afghanistan söker sig därför ofta till områden där de kan få stöd av sitt sociala nätverk. Dessa nätverk kan innebära både skydd för individen men också att eftersökta personer enklare kan spåras.⁴⁷ Ett starkt socialt nätverk kan användas både för att sprida och för att ta reda på information, och innebär ofta en god underrättelseförmåga.⁴⁸

5. Exempel på potentiellt utsatta civilpersoner utifrån riktade angrepp under 2015-16

Under 2015 skedde en ökning om 27 % avseende civila offer till följd av riktade angrepp mot individer ('targeted killings' enligt UNAMA:s terminologi). I 94 % av fallen tillskrevs ansvaret den väpnade oppositionen i landet och fallen inkluderade exempelvis mord på biståndsarbetare, stam-äldste, civila statstjänstemän, mullor, och civilanställda inom rättsväsendet. Även släktingar till medlemmar inom säkerhetsstyrkorna utsattes ibland för angrepp. Ett fall som återgivits av UNAMA i deras årsrapport gällde en civilperson som var släkt med en person inom de afghanska säkerhetsstyrkorna. Civilpersonen kidnappades och dödades av talibanrörelsen efter att hans släkting inom säkerhetsstyrkorna varit involverad i dödandet av en talibankommendant.⁴⁹ Vanligen riktas dock angreppen, vid politiskt betingade konflikter, mot den person som exempelvis hamnat i onåd hos talibanrörelsen, men om denne person flytt och familj och släktingar bor kvar på ursprungsorten kan de bli utsatta för stark press för att avslöja var den eftersökte personen befinner sig.⁵⁰ Konflikter som utlöst en blodshämnd kan dock innebära ett större kollektivt fokus där alla manliga familjemedlemmar i samma hushållsgemenskap potentiellt kan riskera angrepp.⁵¹

Väpnade motståndsgupper fortsatte att angripa framstående kvinnliga människorättsaktivister och kvinnor som arbetar inom den publika sfären.⁵² Olika kontraktsarbetare⁵³ hörde också till dem som fortsatt utsattes för flertalet angrepp.⁵⁴

⁴⁷ Lifos, *Landanalys Afghanistan*, s. 27f, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=35719> (hämtad 2016-09-27); Internationell organisation A, samtal i Kabul, april 2016 och Canada: Immigration and Refugee Board of Canada, *Afghanistan: Whether the Taliban has the capacity to pursue individuals after they relocate to another region; their capacity to track individuals over the long term; Taliban capacity to carry out targeted killings (2012-January 2016)*, 2016-02-15, AFG105412.E, <http://www.refworld.org/docid/56d7f2670.html> (hämtade 2016-09-27)

⁴⁸ FN-organisation E, samtal i Kabul, april 2016.

⁴⁹ UNAMA, *Annual report 2015*, s. 43, 49.

⁵⁰ Internationell organisation A och Lokal journalist B, samtal i Kabul, april 2016.

⁵¹ Country of Origin Research and Information, (CORI), *Thematic Report Afghanistan: Blood Feuds*, 2014-02-28, s. 22, <http://www.refworld.org/docid/53199ef64.html>, (hämtad 2016-09-27)

⁵² UNAMA, *Annual report 2015*, s. 14.

⁵³ Ett exempel på en sådan attack är attacken i augusti 2016 mot Northgate Hotel som inhyser olika entreprenörer som arbetar med logistiskt stöd till militären och till andra organisationer. The Wall Street Journal, *Taliban Claim Assault on Kabul Compound Used*

I början av 2016 skedde också ett riktat angrepp mot ett medieföretag kopplat till Tolo TV i Kabul, vilket resulterade i åtta döda och 30 skadade personer. Angreppet hade föregåtts av anklagelser från talibanrörelsen gentemot Tolo TV och Channel 1 med innerbörden att nämnda medier var att betrakta som kopplade till regeringssidan samt de internationella styrkorna, och därmed legitima militära mål i talibanrörelsens ögon.⁵⁵

Under första halvan av 2016 så minskade antalet civila offer markant (med 25 %) till följd av ”targeted killings”.⁵⁶ Riktade angrepp som talibanrörelsen tagit på sig under året inkluderade angrepp mot personal inom rättsväsendet, civila regeringstjänstemän, religiös personal, stam- eller byäldste samt mediearbetare. Islamiska staten tillskrevs också ansvaret för sju olika incidenter av riktade angrepp i Nagarharprovinsen, bland annat sköts och skadades en lärare som uttalat sig mot IS.⁵⁷ Andra civila måltavlor som dokumenterats av UNAMA under första hälften av 2016 är exempelvis humanitära minröjare, kontraktsarbetare samt ett privat säkerhetsföretag och en sjukvårdsinstitution.⁵⁸

Aktivister inom det civila samhället, oaktat kön samt personer som gjort sig kända (exempelvis kända flickor) är andra exempel på kategorier som i vissa fall kan innebära att man utsätts för risk att angripas. Tolkar som samarbetat med de internationella styrkorna kan fortsatt vara i risk att utsättas för angrepp om de till exempel återvänder till sin hemby. Det finns en negativ syn på dessa tolkar ute i byarna då de ses som involverade i incidenter då tortyr begåtts eller då koranbränning har skett.⁵⁹

I augusti 2016 skedde ett angrepp mot det amerikanska universitetet i Kabul varpå åtminstone 16 personer (varav bland annat åtta studenter och två professorer) dödades och 36 studenter samt medarbetare skadades. Universitetet är en elitinstitution och en symbol för samarbetet mellan Afghanistan och USA. Unga personer som är dedikerade att bygga en framtid i sitt hemland, trots hotet från upprorsgrupper, söker sig hit och hälften av studenterna utgörs av kvinnor. Universitetet har därför länge setts som en möjlig måltavla för de väpnade upprorsgrupperna.⁶⁰

by Civilian Contractors, 2016-08-01, <http://www.wsj.com/articles/taliban-claim-assault-on-kabul-compound-used-by-civilian-contractors-1470012650>, (hämtad 2016-09-27)

⁵⁴ UNAMA, *Annual report 2015*, s. 84.

⁵⁵ Afghanistan Independent Human Rights Commission, AIHRC, *Report on Civilian casualties in Afghanistan In 1394*, s. 31, januari, 2016, http://www.aihrc.org.af/media/files/Research%20Reports/english/Report%20on%20Civilian%20Casualties_1394_English.pdf, (hämtad 2016-09-27)

⁵⁶ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 57.

⁵⁷ Ibid. s. 58f.

⁵⁸ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 107.

⁵⁹ NGO B, samtal i Kabul, april 2016.

⁶⁰ The Guardian, *Kabul university attack survivors refuse to give up on dreams of building a future*, 2016-08-27, <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/27/american-university-afghanistan-survivors>, (hämtad 2016-09-27)

Nämnda exempel skall inte ses som uttömmande avseende vilka grupper som kan vara i risk för riktade angrepp från väpnade motståndselement.

Även regeringsvänliga styrkor är ansvariga för en del riktade angrepp mot civila. UNAMA tillskrev regeringsvänliga grupper ansvaret för 25 civila offer under 2015. Under 2014 var motsvarande siffra 10.⁶¹

5.1. Bestraffningar inom parallella rättsstrukturer

Under de första sex månaderna av 2016 fortsatte UNAMA att dokumentera dödande, tortyr och andra övergrepp som utfördes av talibanrörelsen och andra motståndselement för att bestraffa individer för, vad som av förövarna ansågs vara, brottsliga gärningar. Dessa parallella rättsstrukturer är illegala och de avrättningar och allvarliga bestraffningar som utdöms genom dessa strukturer utgör kriminella handlingar och i vissa fall även krigsbrott. Under 2016-års första sex månader dokumenterade UNAMA 26 incidenter där motståndselement bestraffat civila för exempelvis påstådda brott mot sharia eller anklagelser om spioneri eller koppling till den afghanska regeringen och säkerhetsstyrkorna. Bland de utdömda straffen ingick: summariska avrättningar, spöstraff, misshandel, olagligt frihetsberövande eller krav på finansiell ersättning. Majoriteten av registrerade fall av bestraffningar inom parallella rättsstrukturer inträffade i den västra regionen, i synnerhet i provinserna Farah och Badghis.⁶²

6. Situationen för kvinnor, barn och hazarer

6.1. Kvinnor

Efter talibanregimens fall 2001 var förhoppningarna stora om att situationen för landets kvinnor skulle förbättras avsevärt. Talibanrörelsen hade förbjudit kvinnor att studera, arbeta eller att lämna hemmet utan ett manligt ”förkläde” (mahram)⁶³, men efter regimfallet öppnades återigen möjligheterna för kvinnor att delta i den publika sfären. Kvarvarande djupt konservativa och traditionella värderingar i det afghanska samhället innebär dock att en kvinnas frihet fortfarande är starkt beskuren om hon är i avsaknad av manligt samtycke eller manligt förkläde.⁶⁴ De rättigheter som kvinnor tillerkänts efter talibanregimens fall äventyras idag också av den eskalerande konflikten i landet, vilken medför en ökad utsatthet för kvinnor, och begränsar deras frihet.⁶⁵ I vissa områden av landet tillåts en kvinna inte

⁶¹ UNAMA, *Annual report 2015*, s. 64.

⁶² UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 67f.

⁶³ En manlig släkting som inte tillhör den personkrets som en flicka/kvinna enligt Sharia kan gifta sig med.

⁶⁴ BFA Staatendokumentation, *Afghanistan – 2014 and beyond*, 2014, s. 43 och 49f, http://www.bfa.gv.at/files/broschueren/AFGH_Monographie_2014_03.pdf, (hämtad 2016-09-27)

⁶⁵ University of Notre Dame, *Afghan Women Speak. Enhancing Security and Human Rights in Afghanistan*, augusti 2012, s. 5,

lämna hemmet utan att vara iklädd burka och åtföljd av en mahram. Detta är exempelvis fallet i vissa konservativa, pashtunska landsbygdsområden.⁶⁶

De moderna kvinnor som genom sina fäders och mäns samtycke haft en möjlighet att utbilda sig och att arbeta i den publika sfären är mer fria⁶⁷, men också ofta i ökad risk att utsättas för angrepp av både väpnade motståndsgupper men även av andra förövare.⁶⁸ Under 2015 dödades exempelvis Farkhunda Malikzada av en ilsken mobb på gatan i Kabul efter att hon argumenterat mot en man som då falskeligen beskyllde henne för att ha bränt koranen.⁶⁹

Under första halvan av 2016 sjönk antalet kvinnliga civila offer med 11 % jämfört med motsvarande period under 2015. Minskningen följer dock på två år av ett kontinuerligt ökat antal kvinnliga offer. I genomsnitt fortsatte konflikten att döda eller skada över 19 kvinnor per vecka under första halvan av 2016, och av den totala summan civila offer utgjordes 10 % av kvinnor. Markstrider var den stridstaktik som fortsatte att skörda flest kvinnliga offer.⁷⁰ Väpnade motståndsgupper fortsatte att rikta angrepp mot framstående kvinnor i det offentliga livet, exempelvis poliskvinnor som inte var i aktiv tjänst utan på väg till och från jobbet. UNAMA mottog multipla rapporter om att försämrade säkerhet begränsade kvinnors möjlighet till deltagande i det civila samhället på grund av rädsla för att angripas av väpnade motståndsgupper. Väpnade oppositionsgupper fortsatte också under 2016 att begränsa kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter i områden under deras kontroll eller influens. Bland annat begränsades deras rörelsefrihet och man hindrade deras access till sjukvård och skolgång. Regeringens förmåga att stödja kvinnoleda hushåll vilka förlorat sin manliga familjeförsörjare på grund av konflikten var fortsatt begränsad.⁷¹ En NGO som arbetar med att bland annat ge stöd till internflykthushåll med kvinnligt familjeöverhuvud (huvudsakligen änkor) beskrev dessa kvinnors situation som mycket utsatt. De har ofta svårt att exempelvis få sina lagliga rättigheter avseende arv tillgodosedda, och ofta

http://kroc.nd.edu/sites/default/files/Afghan_Women_Speak_Report.pdf, (hämtad 2016-09-27)

⁶⁶ Lokal journalist A, samtal i Kabul, april 2016.

⁶⁷ Afghanistan Analysts Network (AAN), Podcast: *Sari Kouvo at the joint conference by Women for Women International and the European Bank for Reconstruction and Development – January 2014*, <https://www.afghanistan-analysts.org/podcasts/>, (hämtad 2016-09-17)

⁶⁸ Al Jazeera, Noorjahan Akbar: *What the future holds for Afghan women*, 2016-05-29, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/05/noorjahan-akbar-future-holds-afghan-women-160526080228426.html>, (hämtad 2016-09-27)

⁶⁹ Även om motivet till att angripa Farkhunda inte var hennes kön utan för att hon anklagats för att ha skändat Islam så visar exemplet på hennes utsatthet som kvinna då mobben omedelbart agerade utifrån mannens anklagelser mot henne, trots brist på bevis. Polis på plats förhöll sig också passiva och gav upp sina inledande försök att stoppa dödsmisshandeln. BBC, *Farkhunda: The making of a martyr*, 2015-08-11, <http://www.bbc.com/news/magazine-33810338>, (hämtad 2016-09-17)

⁷⁰ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 12.

⁷¹ Ibid, s. 14.

förväntas dessa kvinnor ingå äktenskap med den avlidne makens bror. Kvinnor i hushåll utan manligt överhuvud och som befinner sig i en internflyktssituation har extremt begränsade möjligheter att tillgå social service. Ofta tvingas de att bli städare, tiggare eller prostituerade. Dessa kvinnor lever i en mycket utsatt situation, ofta med ett boende där dörren är öppen och utan skydd för intrång.⁷²

6.1.1. Bestraffningar av kvinnor inom parallella rättsstrukturer

Trenden från 2015 med bestraffningar inom parallella rättsstrukturer, upprättade av väpnade oppositionselement, fortgick under 2016 års första hälft. Kvinnor anklagades och bestraffades bland annat för så kallade moralbrott i sex fall som dokumenterats av UNAMA. Två kvinnor avrättades och fyra kvinnor fick spöstraff genom sådana processer. I ett fall i Takharprovinsen lyckades lokala äldste att stoppa motståndsgrupperna från att verkställa ett utdömt straff till en kvinna och en man, vilka dömts till döden genom stening på grund av anklagelser om äktenskapsbrott.⁷³

6.2. Barn

Antalet offer för konflikten som var barn ökade med 18 % under de sex första månaderna 2016, jämfört med samma period 2015. Barn utgör nu 29 % av alla civila offer. Markstrider utgjorde fortsatt den stridstaktik som skördade flest minderåriga offer. Flygbombningar utförda av afghanska säkerhetsstyrkor och internationella styrkor ökade antalet civila offer som var barn under första halvan av 2016.⁷⁴

Den tidigare talibanledaren Mullah Mohammad Omar utfärdade under 2011 ett dekret med instruktioner om att hans följare inte skulle attackera skolor och hota skolbarn, och under 2012 deklarerade rörelsen att man inte längre motsatte sig utbildning av flickor. Trots detta ökade antalet konfliktrelaterade incidenter mot skolor och skolpersonal med 86 % under 2015 (jämfört med samma period 2014) och talibanmedlemmar låg bakom flertalet av attackerna som medförde att knappt 140 000 barn nekades tillgång till skolgång. Provinserna Nangarhar och Kunduz hörde till de provinser där flest incidenter skedde under 2015.⁷⁵ Även om lokala talibankommandanter oftast inrättar sig efter talibanrörelsens centrala linje så efterföljs den inte alltid utan det kan finnas lokala variationer i olika talibannätverk.⁷⁶

⁷² NGO A, samtal i Kabul, april 2016.

⁷³ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 14f.

⁷⁴ Ibid, s. 17f.

⁷⁵ United Nations, *Education and Healthcare at risk*, april 2016, s. 6.

http://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf
(hämtad 2016-09-17)

⁷⁶ Landinfo. Norge. *Afghanistan: Taliban – organisasjon, kommunikasjon og sanksjoner* (del 1), s. 15 och 26.

6.2.1. Rekrytering till väpnade grupper

Under 2015 mer än fördubblades antalet bekräftade fall av rekrytering samt användning av barn av konfliktens parter jämfört med 2014. Totalt kunde 48 av 116 dokumenterade fall bekräftas av FN. Fem av dessa fall rörde rekrytering till den lokala polisen; fem fall gällde rekrytering till den nationella polisstyrkan; och tre fall gällde rekrytering till den nationella armén. Majoriteten av verifierade fall av barnrekrytering tillskrevs dock talibanrörelsen (20 fall) liksom andra väpnade grupper (15 fall). Talibanrörelsen fortsatte att rekrytera barn för stridssyfte eller för genomförande av självmordsattentat.⁷⁷

Enligt UNAMA:s halvårsrapportering för 2016 så dokumenterade United Nations Country Task Force on Monitoring and Reporting (CTFMR) 15 incidenter (34 barn) av rekrytering och användning av barn hos konfliktparterna. Av dessa var 26 fall hänförliga till talibanrörelsen, fyra fall till andra väpnade motståndsgupper och fyra fall gällde den afghanska lokala polisen. Väpnade motståndsgupper i landet rekryterade och tränade minst tre pojkar för självmordsuppdrag, en av dem en nioårig pojke som dog i Kandahar när hans självmordsväst detonerade i förtid och en 11-åring som greps av afghanska säkerhetsstyrkor i de östra delarna av landet. UNAMA bedömer det som högst troligt att barnrekryteringen är underrapporterad, och att rapporterade och verifierade fall inte nödvändigtvis reflekterar den reella omfattningen.⁷⁸

För mer detaljerad information avseenden rekrytering till olika väpnade grupper, se EASO:s rapport: *EASO Country of Origin Information Report Afghanistan, Recruitment by armed groups*, September 2016.

6.2.2. Utsatthet för sexuellt våld

Under första hälften av 2016 fortsatte UNAMA att motta rapporter om incidenter av sexuellt våld mot barn. Man kunde dokumentera två incidenter, men menar att kulturella faktorer och en stigmatisering av offren bidrar till att det finns ett stort mörkertal som inte rapporteras. De två bekräftade incidenterna rörde fall där den lokala polisen, ALP, utnyttjat pojkar sexuellt i provinserna Baghlan och Kunduz.⁷⁹

6.3. Hazarers situation

Situationen för hazarer har förbättrats avsevärt sedan talibanregimens fall 2001 och sedan minoriteters rättigheter garanterats genom den nya konstitutionen av 2004. Hazarerna har framgångsrikt satsat på utbildning som ett sätt att förbättra sin position i samhället och deltar i dag på viktiga

⁷⁷ United Nations, *Children and armed conflict*. Report of the Secretary-General, A/70/836-S/2016/360, 2016-04-20, s.5, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=s/2016/360 (hämtad 2016-09-17)

⁷⁸ UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 19.

⁷⁹ Ibid, s. 19.

poster inom det politiska styret och inom statsförvaltningen.⁸⁰ Trots en förbättrad situation så upplever sig dock hazarerna ofta som fortsatt diskriminerade i det afghanska samhället.⁸¹

En Afghanistanexpert som norska Landinfo varit i kontakt med menar att hazarer, i större utsträckning än andra etniska grupper, anses stödja det afghanska statsbyggnadsprojektet och de afghanska myndigheterna, vilket kan medföra att de oftare utsätts för exempelvis personkontroller av talibanrörelsen längs vägnätet i Afghanistan.⁸²

I sin årsrapport för 2015 rapporterade UNAMA om en ökning av antalet kidnappningar som rörde hazarer. Nästan samtliga av dessa incidenter skedde i områden där både hazarer och andra etniska grupper bor i provinserna Ghazni, Balkh, Sari Pul, Faryab, Uruzgan, Baghlan, Wardak, Jawzjan, och Ghor. Väpnade motståndsgupper gjorde sig skyldiga till kidnappning av 146 hazarer i 20 separata incidenter under året, och UNAMA lyckades senare få bekräftat att 118 av de 146 kidnappade frisläppts. Tretton personer dödades medan två personer dog i fångenskap. UNAMA lyckades inte verifiera vad som hänt med de resterande personerna. Motiven bakom kidnappningarna inkluderade gisslantagande i syfte att få lösensumma eller att få till stånd fångutväxling; misstanke om att de kidnappade var medlemmar av de afghanska säkerhetsstyrkorna; eller vägran att betala illegal skatt. I vissa fall var motivet okänt.⁸³

Ökningen av antalet hazarkidnappningar har väckt farhågor om en tendens mot ökad sekterism i konflikten genom fler angrepp mot de shiitiska hazarerna. Angreppen mot hazarer har dock oftast visat sig ha andra motiv än rent sekteristiska och flera bedömare på plats i landet ser inte någon tendens mot ökad sekterism. Sekteristiskt våld har inte hittills präglat konflikten sedan 2001 och man ser inte heller i nuläget tecken på att detta håller på att förändras.⁸⁴

Talibanrörelsen har idag inte någon sekteristisk agenda till skillnad från IS, men förutsättningarna för IS att utvecklas till en stark och inflytelserik rörelse i Afghanistan bedöms i nuläget som små.⁸⁵

⁸⁰ Lifos, Temarapport, *Hazarer i Afghanistan*, version 1.0, 2015-08-28, s. 10f, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=35510>, (hämtad 2016-09-27)

⁸¹ Al Jazeera, *Afghanistan: Who are the Hazaras? Despite their growing political clout, many Hazaras continue to feel discriminated against*, 2016-06-27, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/06/afghanistan-hazaras-160623093601127.html>, (hämtad 2016-09-27)

⁸² Landinfo, Norge. *Temanotat: Afghanistan: Generell sikkerhet og veisikkerhet*, s. 19.

⁸³ UNAMA, *Annual report 2015*, s 49.

⁸⁴ Internationell organisation A; FN-organisation C, samt Diplomatkälla, samtal i Kabul, april 2016.

⁸⁵ Nationell tankesmedja, samtal i Kabul, april 2016.

6.3.1. Lifos kommentar

Trots det mycket begränsade inflytande som IS hittills har haft på afghansk mark så skedde det omfattande attentatet mot civila hazarer i juli 2016 (se avsnitt 3.1.1), vilket IS med trovärdighet har tagit på sig då målet, en stor samling civila hazarer, inte utgör ett vanligt eller uttalat mål för talibanrörelsen. Attentatet innebär inte nödvändigtvis att IS inflytande och styrka håller på att öka, men läget måste fortsatt noggrant bevakas framöver för att se om IS kommer att försöka genomföra liknande attacker eller om man fortsatt kommer att fokusera på att strida för kontrollen över territorium i de östra delarna av landet där man hittills rönt som mest framgång.

7. Internflyktingar

Antalet internflyktingar i Afghanistan nådde under 2015 rekordnivåer. UNHCR har uppskattat att över 380 000 människor tvingades fly från sina ursprungsområden under 2015 på grund av konflikten, vilket innebar en ökning på 96 % jämfört med 2014. Det skall här noteras att i siffran inkluderas inte de cirka 87 000 personer som flydde när talibanrörelsen tog över staden Kunduz i september 2015. Detta eftersom många av dem som flytt återvände relativt snabbt när den afghanska regeringen återtog kontrollen över staden cirka två veckor senare. Den totala siffran för antalet internflyktingar i Afghanistan uppskattades vara 1,2 miljoner i slutet av 2015. Som ett resultat av ökad instabilitet var 31 av 34 provinser under 2015 påverkade av konflikten antingen genom att generera många internflyktingar eller genom att utgöra mottagarprovins.⁸⁶

En trend under 2015 var att även provinser som traditionellt sett inte varit lika hårt drabbade av våld och fördrivning utvecklades till nya ”hotspots”, i synnerhet i norr och nordöst. Internflyktingarna hyses oftast in av någon i storfamiljen eller av andra bekanta och stamtillhörighet eller ’community-bonds’ utgör därför fortsatt ett viktigt stöd första tiden efter att man flytt. Endast ett fåtal har tvingats bosätta sig i provisoriska läger. Fattigdom och begränsade resurser i värdsamhällena innebär dock ett behov av livsnödvändig assistens också från humanitära organisationer.⁸⁷

Provinsen Kabul var fortsatt en viktig destination för många internflyktingar på grund av uppfattningen om en bättre säkerhetssituation där samt förhoppningar om bättre möjligheter att där finna sig ett livsuppehälle.⁸⁸ I Kabul bor cirka 55 000 personer i 52 olika informella bosättningar, kallade Kabul Informal Settlements (KIS). De flesta boende i KIS är personer som återvänt (returnees) från Pakistan och Iran eller internt fördrivna till följd av konflikten. I KIS råder problem med otillräckliga sanitära förhållanden, och bristande tillgång på rent vatten. Boendeförhållandena är svåra och

⁸⁶ UNHCR, *Afghanistan, Conflict-induced Internal Displacement 2015: The year in review*, s.2, <http://www.acbar.org/upload/1462077777441.pdf> (hämtad 2016-09-27)

⁸⁷ Ibid, s. 2 och 4.

⁸⁸ UNHCR, *Afghanistan, Conflict-induced Internal Displacement 2015*, s. 9.

avhysningshotet hänger konstant över dem som bor där.⁸⁹ Två organisationer på plats har dock ingen kännedom om att *returnees* från Europa skulle ha bosatt sig i KIS efter återvändande till landet.⁹⁰

Många som flyr stannar dock i första hand inom den egna provinsen. Man flyr ofta från distrikten till huvudstaden i provinsen där man bor.⁹¹

Under första halvan av 2016 har konflikten skapat knappt 158 000 nya internflyktingar i landet enligt UNAMA:s halvårsrapport, vilket innebär en ökning på 10 % jämfört med samma period under 2015. Trenden från 2015 fortsatte under året och konflikten mellan olika väpnade motståndsgrepp och mellan motståndsgrepp och de afghanska säkerhetsstyrkorna fortsatte att driva folk på flykt från exempelvis Nangarhar, Helmand, Faryab, Kunduz, Takhar och Wardak. Konflikten intensifierades också i andra provinser under 2016 och skapade nya mönster av internflykt från exempelvis provinserna Baghlan och Uruzgan. Konsekvenserna av internflykt var särskilt svåra för barn som utöver fysiska och psykiska skador också fick begränsade möjligheter till skolgång på grund av otillräckliga utbildningsfaciliteter, dokumentationskrav för inskrivning och då fattigdom medförde en ökad press på dessa barn att istället bidra till familjeförsörjningen.⁹²

8. Lifos analys och framåtblick

Lifos förväntade sig en stridssäsong under 2016 liknande den som bedrevs under 2015, och i princip fortgår trenden med ett successivt försämrat säkerhetsläge där antalet civila offer ökar, om än marginellt. Konflikten medför också att allt fler afghaner flyr från sina ursprungsområden och det har skett en stadig ökning avseende antalet internflyktingar i landet. Intensiva markstrider har både under 2015 och 2016 rasat samtidigt på olika håll i landet, vilket visar på att talibanrörelsen idag är starkare än någonsin tidigare under upprorsåren. Rörelsen har dock inte under 2016 lyckats repetera sin bedrift från 2015 att inta en provinshuvudstad. Intensiva talibanoffensiver i syfte att nå dithän har dock bedrivits framförallt i provinserna Kunduz, Helmand och Uruzgan. Det utvidgade mandatet för de amerikanska styrkorna liksom de afghanska säkerhetsstyrkornas (ANSF) koncentration i och kring viktiga befolkningscenter har bidragit till att motverka en ny förlust av en provinshuvudstad. Samtidigt saknar ANSF kapacitet att definitivt pressa tillbaka den väpnade oppositionen från deras starka fästen på landsbygden. Striderna om kontrollen över olika

⁸⁹ UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, (OCHA), *Kabul Informal Settlement*, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/kabul-informal-settlement>, (hämtad 2015-09-27)

⁹⁰ Landinfo, Norge, *Respons - Afghanistan: Kommentarer til endringer i UNHCRs anbefalinger om internflykt og relokalisering*, 2015-03-11, s.3, http://www.landinfo.no/asset/3085/1/3085_1.pdf, (hämtad 2016-09-27) och NGO A, samtal i Kabul, april 2016.

⁹¹ FN-organisation E, samtal i Kabul, april 2016.

⁹² UNAMA, *Midyear report 2016*, s. 32.

distriktcenter har varit fortsatt intensiva under 2016 och talibanrörelsen har intagit flertalet distriktcenter, dock för att sedan relativt snart förlora kontrollen över dem till regeringssidan igen. Talibanrörelsen fortsätter med sin konventionella krigföring i syfte att vinna territorium, men några dramatiska förändringar av maktbalansen mellan konfliktparterna är sannolikt inte att vänta inom det närmaste. Konfliktintensiteten samt konfliktens spridning till att på något sätt påverka i stort sett samtliga provinser i landet kan förväntas följa ungefär samma mönster som tidigare där några konfliktintensiva provinser sannolikt fortsatt kommer att ligga i topp (bland annat Helmand, Kandahar, och Nangarhar) och några i botten (Bamyan, Daikundi och Panjshir) vad gäller civila offer samt säkerhetsincidenter. Staden Kabul kommer sannolikt fortsatt att vara skådeplats för både större och mindre attentat. Och även om regeringskontrollen av staden får anses robust så har väpnade motståndsgupper gång efter annan visat sin kapacitet att slå till mot valda mål i huvudstaden. Målen är ofta legitima mål i talibanrörelsens ögon, men större attacker i tätbebyggt område medför risk för civilbefolkningen i dess närhet att dödas eller skadas. Kontrollen över ett antal distriktcenter i omstridda delar av landet kommer sannolikt fortsätta att växla och ofta vara föremål för snabb förändring. Även om en viss förutsägbarhet kan väntas avseende konfliktintensitet i vissa provinser (se exempelvis de ovan angivna) så finns också en viss oförutsägbarhet i var talibanrörelsen kommer att koncentrera sina offensiver. Exempelvis fördubblades antalet civila offer 2015 (jämfört med föregående år) i den nordöstra regionen till följd av talibanrörelsens offensiv i området och mot staden Kunduz.⁹³ Uruzgan, en traditionellt orolig provins, utgör vidare ett exempel på en provins där konflikten intensifierats under 2016 bland annat senast genom attacker mot provinshuvudstaden Tarin Kot under början av september. Talibanrörelsen har i sin krigföring också visat på ett mönster att, när de mötts av motoffensiver och rensningsoperationer från de afghanska säkerhetsstyrkornas sida, dra sig tillbaka från dessa områden för att istället slå till på nytt i områden där ANSF inte har fokus. Det finns vidare en risk för att talibanrörelsen när de utsätts för rensningsoperationer från regeringssidan i områden där de har sina starka fästen då rör sig in i angränsande, lugnare provinser med en möjlig destabiliserande effekt där.

Den splittring inom talibanrörelsen som följde på Mullah Omars tillkännagivna bortgång i juli 2015 medförde utbrott av strider mellan olika talibanfraktioner i landet. Ännu ett ledarskapsbyte har nu skett efter att Mullah Akhtar Mansour, som tillträdde efter Mullah Omar, dödades i en drönarattack i maj 2016, och Haibatullah Akhundzada är nu rörelsens nya ledare. Splittringen kvarstår dock och stridigheter mellan talibanfraktioner har utbrutit även efter att Haibatullah utsetts till ny ledare. Som synes av händelser på slagfältet både under 2015 och 2016 så har dock denna splittring inte varit av den art att den förmått försvaga talibanrörelsen på något avgörande sätt. Splittringen har inte heller banat väg för IS att på allvar etablera sig i landet så som tidigare befarats kunna ske.

⁹³ UNAMA, *Annual report 2015*, s. 8.

Ett möjligt orosmoln framöver är om IS lyckas skaffa sig ökad kapacitet (främst genom resurstillflöde utifrån) att utföra större attacker, likt attacken i Kabul i juli 2016 mot civila hazarer som man påtagit sig ansvaret för. Om sådana attacker skulle mötas med en mobilisering utefter etniska eller sekteristiska skiljelinjer finns en risk för att sekteristiskt våld breder ut sig i landet. En sådan utveckling kan dock inte skönjas idag, men utgör ett område som fortsatt måste bevakas.

Fredsamtal i syfte att nå en förhandlingslösning mellan den afghanska regeringen och talibanrörelsen, vilka påbörjades under 2015 men sedan bröt samman, synes ha blivit allt mer inaktuella. Detta dels för att talibanrörelsen verkar ha ett minskat förhandlingsintresse på grund av sin relativa framgång på slagfältet, men också dels då den afghanska regeringen efter det blodiga attentatet som skedde i Kabul i april 2016 sade sig nedprioritera en förhandlingslösning till förmån för militära åtgärder.

Källförteckning

Elektroniska källor

Afghanistan Analysts Network (AAN), *The Bloodiest Year Yet: UN reports on civilian casualties in 2015*, 2016-02-14, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-bloodiest-year-yet-un-reports-on-civilian-casualties-in-2015/>, (hämtad 2016-09-18)

Afghanistan Analysts Network (AAN), Podcast: *Sari Kouvo at the joint conference by Women for Women International and the European Bank for Reconstruction and Development – January 2014*, 2014-08-06, <https://www.afghanistan-analysts.org/podcasts/>, (hämtad 2016-09-18)

Afghanistan Independent Human Rights Commission, (AIHRC), *Report on Civilian casualties in Afghanistan In 1394*, januari, 2016, http://www.aihrc.org.af/media/files/Research%20Reports/english/Report%20on%20Civilian%20Casualties_1394_English.pdf, (hämtad 2016-09-18)

Al Jazeera, *Noorjahan Akbar: What the future holds for Afghan women*, 2016-05-29, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/05/noorjahan-akbar-future-holds-afghan-women-160526080228426.html>, (hämtad 2016-09-18)

Al Jazeera, *Afghanistan: Who are the Hazaras? Despite their growing political clout, many Hazaras continue to feel discriminated against*, 2016-06-27, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/06/afghanistan-hazaras-160623093601127.html>, (hämtad 2016-09-27)

BBC, *Farkhunda: The making of a martyr*, 2015-08-11, <http://www.bbc.com/news/magazine-33810338>, (hämtad 2016-09-18)

Country of Origin Research and Information, (CORI), *Thematic Report Afghanistan: Blood Feuds*, februari 2014, <http://www.refworld.org/docid/53199ef64.html>, (hämtad 2016-09-23)

European Union: European Asylum Support Office, (EASO), *Country of Origin Information Report, Afghanistan Security Situation*, januari 2016, <http://www.refworld.org/docid/56a1f8904.html> (hämtad 2016-09-18)

European Union: European Asylum Support Office, (EASO), *Country of Origin Information report Afghanistan, Insurgent strategies – intimidation and targeted violence against Afghans*, December 2012, https://www.ecoi.net/file_upload/90_1354794367_easo-2012-12-afghanistan-insurgents.pdf (hämtad 2016-09-18)

Institute for Economics & Peace (IEP), *Global Peace Index 2016*,
http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/06/GPI-2016-Report_2.pdf, (hämtad 2016-09-18)

Institute for the Study of War (ISW), *Afghanistan Partial Threat Assessment: August 28 2016*, 2016-08-28,
<http://www.understandingwar.org/backgrounder/afghanistan-partial-threat-assessment-august-28-2016>, (hämtad 2016-09-18)

Lifos - Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, (Lifos), *Afghanistan – Läges-och scenarioanalys*, 2016-02-03, version 1.0,
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36754>
(hämtad 2016-09-18)

Lifos - Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, (Lifos), *Landanalys Afghanistan*,
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=35719>
(hämtad 2016-09-18)

Lifos - Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, (Lifos), Temarapport, *Hazarer i Afghanistan*, 2015-08-28, version 1.0, s. 10f,
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=35510>,
(hämtad 2016-09-27)

Landinfo, Norge. *Temanotat: Afghanistan: Generell sikkerhet og veisikkerhet*, 2015-11-20,
<http://lifosintern.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36269>, (hämtad 2016-09-18)

Landinfo. Norge. *Temanotat: Afghanistan: Taliban – organisasjon, kommunikasjon og sanksjoner* (del 1), 2016-06-16,
http://www.landinfo.no/asset/3367/1/3367_1.pdf, (hämtad 2016-09-18)

Landinfo. Norge. Respons. *Afghanistan: Kommentarer til endringer i UNHCRs anbefalinger om internflukt og relokalisering*, 2015-03-11,
http://www.landinfo.no/asset/3085/1/3085_1.pdf, (hämtad 2016-09-18)

Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, (SIGAR), *Report to the United States Congress*, 2016-07-30,
<https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2016-07-30qr.pdf>, (hämtad 2016-09-18)

SVT nyheter, *Många döda efter explosion i Kabul*, 2016-07-23,
<http://www.svt.se/nyheter/utrikes/flera-doda-efter-explosion-i-kabul>,
(hämtad 2016-09-17)

The Guardian, *Kabul university attack survivors refuse to give up on dreams of building a future*, 2016-08-27, <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/27/american-university-afghanistan-survivors>, (hämtad 2016-09-18)

The Wall Street Journal, *Taliban Claim Assault on Kabul Compound Used by Civilian Contractors*, 2016-08-01, <http://www.wsj.com/articles/taliban-claim-assault-on-kabul-compound-used-by-civilian-contractors-1470012650>, (hämtad 2016-09-18)

The New York Times, *Bomb Kills Foreign Security Contractors in Kabul*, 2016-06-20, http://www.nytimes.com/2016/06/21/world/asia/afghanistan-kabul-suicide-attack.html?_r=0 (hämtad 2016-09-18)

TOLONews, *Over 50 Districts Face Security Threats, MoI admits*, 2016-06-28, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26011-over-50-districts-face-severe-security-threats-moi-admits> (hämtad 2016-09-18)

TOLONews, *Parts Of Nangarhar Fall To Daesh Once Again*, 2016-09-16, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27281-parts-of-nangarhar-fall-to-daesh-once-again-residents>, (hämtad 2016-09-18)

United Nations, *Education and Healthcare at risk*, april 2016, http://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf (hämtad 2016-09-18)

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *Afghanistan: Midyear report 2016, protection of civilians in armed conflict*, juli 2016, http://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_in_armed_conflict_midyear_report_2016_final.pdf (hämtad 2016-09-18)

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *Afghanistan: Annual report 2015, protection of civilians in armed conflict*, februari 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/poc_annual_report_2015_final_14_feb_2016.pdf (hämtad 2016-09-18)

UNHCR, *Afghanistan, Conflict-induced Internal Displacement 2015: The year in review*, <http://www.acbar.org/upload/1462077777441.pdf> (hämtad 2016-09-18)

United Nations Secretary-General, (UNSG), *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 2016-06-10, A/70/924 –S/2016/532, <https://unama.unmissions.org/sites/default/files/n1616020.pdf>, (hämtad 2016-09-18)

United Nations Secretary-General, (UNSG), *The Situation in*

Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General, 2016-09-07, A/70/1033 –S/2016/768, <https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg-report-7sept2016.pdf>, (hämtad 2016-09-18)

United Nations Secretary-General (UNSG), *Children and armed conflict: report of the Secretary-General*, A/70/836-S/2016/360, 2016-04-20, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=s/2016/360 (hämtad 2016-09-18)

UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, (OCHA), *Kabul Informal Settlement*, highlight, odaterad, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/kabul-informal-settlement>, (hämtad 2015-09-18)

Muntliga källor

Internationell organisation A, samtal i Kabul, april 2016.

FN-organisation B, samtal i Kabul, april 2016.

FN-organisation C, samtal i Kabul, april 2016.

Internationell organisation D, samtal i Kabul, april 2016.

FN-organisation E, samtal i Kabul, april 2016.

Lokal journalist A, samtal i Kabul, april 2016.

Lokal journalist B, samtal i Kabul, april 2016.

NGO A, samtal i Kabul, april 2016.

NGO B, samtal i Kabul, april 2016.

Diplomatkälla, samtal i Kabul, april 2016.

Nationell tankesmedja, samtal i Kabul, april 2016.

Lifos publikationer

Landrapport syftar primärt till att utgöra ett underlag till Migrationsverkets rättsliga styrning. Den kan också ge stöd vid handläggning i migrationsärenden.

Temarapport syftar till att ge landinformation i ett eller flera sammanlänkade teman, alternativt ett tema som berör flera länder.

Lägesanalys syftar till att ge en kortfattad lägesbild av en situation i ett land, inklusive en analys kring möjlig utveckling.

Scenarioanalys syftar primärt till att utgöra ett stöd vid prognosarbete, strategiskt beslutsfattande etc. genom att beskriva ett antal möjliga scenarier samt sannolikheten och konsekvensen av dessa.

Fråga-Svar är sammanställningar av information som svar på frågor från Migrationsverkets anställda.

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se